

ΛΕΝΑ ΔΙΒΑΝΗ: ΜΙΛΑ ΓΙΑ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ «ΟΝΕΙΡΕΥΤΗΚΑ ΤΗ ΔΙΔΩ» ΓΙΑ ΤΗ ΣΠΟΥΔΑΙΑ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΣΩΤΗΡΙΟΥ

«Οι δύσκολες εποχές γεννάνε καλή λογοτεχνία»

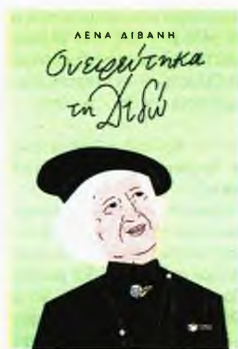

WHO IS WHO

Η ΛΕΝΑ Διβάνη ήταν καθηγήτρια της Ιστορίας Εξωτερικής Πολιτικής στη Νομική Σχολή Αθηνών από το 1981 έως το 2022 που παραιτήθηκε.

Έχει δημοσιεύσει πέντε ιστορικές μελέτες και πολλά άρθρα για τη σύγχρονη Ελλάδα και τη σχέση της με τις Μεγάλες Δυνάμεις αλλά και τους Βαλκάνιους γείτονές της, για τις μειονότητες και τον εθνικισμό στη Νοτιοανατολική Ευρώπη.

Παράλληλα, έχει δημοσιεύσει ως λογοτέχνης δώδεκα μυθιστορήματα και συλλογές διηγημάτων, που έχουν μεταφραστεί σε πολλές γλώσσες και έχουν διασκευαστεί για την τηλεόραση, έναν συγκινητικό τόμο με τα θεατρικά της έργα και τέσσερα παιδικά βιβλία. Έχει γράψει επίσης το

σενάριο της σειράς ντοκιμαντέρ «Τα σύνορα της Ελλάδας», την οποία και παρουσίασε στο Cosmote History.

Το βιβλίο της «Ζευγάρια που έγραψαν την Ιστορία της Ελλάδας» (εκδόσεις Πατάκη,

2019) διασκευάστηκε από την ίδια σε σειρά εννέα επεισοδίων, που προβλήθηκαν επίσης από το Cosmote History το 2020.

Από τις εκδόσεις Πατάκη κυκλοφορεί επίσης το βιβλίο της «Το πικρό ποτήρι: Ο Καποδίστριας, η Ρωζάνδρα και η Ελλάδα» (2020).

Υπήρξε ιδρυτικό μέλος της Επιτροπής για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και αντιπρόεδρος του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου και του Οργανισμού Συλλογικής Διαχείρισης Έργων του Λόγου.

Στις ελεύθερες ώρες της γυρίζει τον κόσμο με τα πόδια. Το βιβλίο της «Ονειρεύτηκα τη Διδώ», που κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις εκδόσεις Πατάκη, είναι η αφορμή αυτή της συζήτησης.

«Η Σωτηρίου γεννήθηκε αγωνίστρια άφοβη και τολμηρή», λέει για τη σπουδαία συγγραφέα η Λένα Διβάνη, μιλώντας για το νέο της βιβλίο «Ονειρεύτηκα τη Διδώ».

Τι σας ώθησε να γράψετε το βιβλίο «Ονειρεύτηκα τη Διδώ», εκδόσεις Πατάκη;

Η μαύρη απελπισία των απαντώντων κρίσεων. Χρειαζόμαστε λίγο φρέσκο αεράκι, λίγη ζωογόνο αισιοδοξία, και η Διδώ ήταν η πιο φαντασμαγορική και αισιόδοξη αγωνίστρια της ζωής που ξέρω!

Μέσα από ένα φανταστικό διάλογο με τη συγγραφέα, μιλάτε για τις σημαντικότερες περιόδους της ζωής της. Ποιες ήταν αυτές;

Όλες οι κρίσεις της χώρας στον 20ό αιώνα. Κυριολεκτώ: Η Διδώ βρέθηκε στο επίκεντρο κάθε κοινωνικοπολιτικής καταστροφής, από τη Μικρασιατική Καταστροφή μέχρι τον Εμφύλιο και τη χούντα. Όπως έλεγε γελώντας η ίδια, «εγώ είμαι ασορτί με την Ελλάδα. Πέφτει αυτή; Πέφτω κι εγώ!»

Μέσα από αυτό το παιχνίδι μάς αποκαλύπτετε μια διαφορετική Διδώ. Πώς ήταν ως άνθρωπος η συγγραφέας Διδώ;

Χαριέστατη και γοητευτικότερη ήταν. Οποιοσ την είχε στη ζωή του ήταν τυχερός άνθρωπος. Βοηθούσε κάθε κατατρεγμένο, μισούσε το χρήμα, μοιραζόταν ό,τι είχε και σκόρπιζε αγάπη και χαμόγελα με τις χούφτες. Μια γυναίκα που το πέρασμα της άφισε τον κόσμο καλύτερο.

Αλήθεια, τη γνωρίσατε από κοντά ή βασιστήκατε σε μαρτυρίες και διηγήσεις για τη ζωή της;

Όχι, ποτέ δεν τη συνάντησα, δεν το επεδίωξα. Φαίνεται αξιοπερίεργο εκ πρώτης όψεως, αλλά φοβόμουν να τη γνωρίσω γιατί ήταν το ίνδαλμά μου και δεν ήθελα να μειωθεί ο θαυμασμός μου, αρνιόμουν να απογοητευτώ.

Μου αρέσει που με τον τρόπο σας εκμαιεύετε στοιχεία σημαντικά που έπαιξαν σημαντικό ρόλο στη ζωή της. Αυτά σε τι θα βοηθήσουν τους αναγνώστες;

Θα τους βοηθήσουν να μουν στην καρδιά και στο μυαλό ενός ανθρώπου που ήταν φάρος και αγωνίστρια του καλού. Και φυσικά ήθελα να καταλάβουν καλύτερα και το έργο της, που στο μεγαλύτερο μέρος του ήταν αυτοβιογραφικό.

Η Διδώ Σωτηρίου έγραψε ένα από τα καλύτερα μυθιστορήματα της ελληνικής λογοτεχνίας, «Τα ματωμένα χώματα». Ποιος είναι ο λόγος που γνώρισε ανεπανάληπτη επιτυχία;

Το συγγραφικό της χάρισμα πρώτα

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΟΝ
ΕΛΥΣΣΑ ΠΑΝΤΑΖΕΛΗ

απ' όλα. Η Διδώ ήταν αφηγήτρια πολύ προικισμένη και γραπτά και προφορικά. Επίσης, χρησιμοποίησε το ημερολόγιο ενός άνδρα που τον έζησε στο περσί του τον πόλεμο αυτό. Ο,τι γράφεται εκεί είναι βιωμένο και γραμμένο με αίμα. Τρίτον και κυριότερον είναι ένα βιβλίο τίμιο, ώριμο, ισορροπημένο, χωρίς κραυγές. Μαθαίνεις Ιστορία απολαυστικά.

Το βιβλίο της γνώρισε επιτυχία και στην Τουρκία. Τι ήταν αυτό που και οι γείτονές μας αγάπησαν και τους άρεσε;

Το γεγονός ότι, παρά τα ακραία αισθήματα που είχαν επικρατήσει στο συλλογικό φαντασιακό των Ελλήνων για τους Τούρκους, η Διδώ δεν τους αναπαριστά ούτε σαν βιαστές ούτε σαν δολοφόνους και κτήνη. Είναι άνθρωποι κι αυτοί, έλεγε, ζήσαμε μαζί δίπλα δίπλα τόσο ωραία χρόνια. Είναι θύματα όσο θύματα είμαστε κι εμείς. Ε λοιπόν αυτή τη δικαίαια ματιά της εκτίμησαν και αγάπησαν οι Τούρκοι - ειδικά οι αντιεθνικιστές - και της έδωσαν το βραβείο Ινεχτί.

Διαβάζοντας το βιβλίο σας, μαθαίνουμε πράγματα για τους συγγραφείς εκείνης της εποχής και την ελληνική κοινωνία. Πώς κατάφεραν όλοι αυτοί και διακρίθηκαν στα γράμματα κάτω από αντίξοες συνθήκες;

Αντίξοες οι συνθήκες, αλλά η δημιουργικότητα ποτέ δεν κόπασε. Οι δύσκολες και ενδιαφέρουσες εποχές άλλωστε γεννάνε την καλή λογοτεχνία. Η ευκολία και η καλοπέραση αποχαιώνουν, το πιστεύω αυτό.

Μου άρεσε και η δυναμική πλευρά της Διδούς τόσο ως δημοσιογράφου, αλλά και με τους αγώνες της. Από πού αντλούσε αυτή τη δύναμη;

Από την απόφαση της να επιλέξει το δρόμο της χαράς για να διαλύσει τα σκοτάδια που της έστελνε η ζωή. Η Διδώ γεννήθηκε αγωνίστρια άφοβη και τολμηρή. Όμως, πώς να αγωνιστείς χωρίς ελπίδα; Πώς να συντηρηθείς στη ζωή αν δεν αξιοποιείς και το τελευταίο ψικουλάκι χαράς που θα βρεις στο δρόμο σου;

Σήμερα υπάρχει ενδιαφέρον για το έργο της Διδούς Σωτηρίου;

Τα βιβλία της Διδούς -κυρίως τα «Ματωμένα χώματα» και η «Εντολή»- πουλάνε πάρα πολλά αντίτυπα και εξακολουθούν σταθερά να πουλάνε και να ανατυπώνονται. Νομίζω και ελπίζω ότι θα διαβάζονται πάντα γιατί είναι πολύτιμοι μαρτυρίες, κομμάτια της Ιστορίας της χώρας μας. ■